Geologian tutkimuskeskus

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

LAUSUNTOPYYNTÖ KANSALAISALOITTEESTA KAA 1/2022 VP KAIVOSTOIMINNALLE RAJAT

Geologian tutkimuskeskus kiittää mahdollisuudesta lausua kansalaisaloitteesta KAA 1/2022 vp Kaivostoiminnalle RAJAT.

Kansalaisaloitteessa todetaan, että sen tavoitteena on muuttaa Suomen lainsäädäntöä niin, ettei kaivostoiminta pääse tuhoamaan ainutlaatuisia vesistöjä ja muita arvokkaita luonto- ja kulttuurikohteita. Muutos tehtäisiin määrittelemällä alueet, joilla kaivostoiminta ja malminetsintä on kokonaan kiellettyä. Nykyinen Kaivoslaki 621/2011 määrittelee selvästi, mihin voidaan myöntää malminetsintälupa ja sen myötä, missä on mahdollista suorittaa malminetsintää. Kaivoslaki määrittelee myös, mihin voidaan myöntää kaivoslupa. Lisäksi useat muut luvat kuten ympäristö- ja vesitalouslupa määrittelevät, miten kaivostoimintaa voidaan suorittaa.

Kansalaisaloitteen lakiehdotuksessa esitettyjä muutoksia on jo huomioitu hallituksen esityksessä luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 76/2022 vp). Lakiuudistuksessa huomioitiin mm. Kaivostoiminnalle RAJAT -kansalaisaloitetta vastaavan aiemman kansalaisaloitteen Kaivoslaki NYT näkökulmia, joita arvioitiin eduskunnan talousvaliokunnan mietinnössä (TaV 7/2929 vp). Voimassa olevasta laista poiketen kansallispuistoihin ja luonnonpuistoihin ei voisi lakiehdotuksen mukaan enää myöntää luonnonsuojelulain nojalla lupaa malminetsintään, jolloin myös kaivostoimintaan tähtäävä valmistelutyö näillä alueilla estyisi. Muilla luonnonsuojelualueilla tämä lupa olisi yhä mahdollista myöntää tietyin tarkennetuin edellytyksin. Malminetsintää on harjoitettu valtion luonnonsuojelualueilla siihen myönnettyjen poikkeuslupien pienen määrän perusteella varsin vähän. Kun kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa ei malmien etsintää ole tähänkään asti juuri harjoitettu, muutoksella ei olisi käytännössä olennaista vaikutusta. Toisaalta uusien kansallis- ja luonnonpuistojen perustaminen laajentaisi samalla malminetsinnän ulkopuolelle jäävää aluetta. Lakiehdotus tarkentaa malminetsintää koskevan luvan edellytyksiä myös muilla valtion luonnonsuojelualueilla nimenomaisesti luontoarvojen turvaamiseksi, jolloin haitallista vaikutusta voidaan pitää varsin pienenä. Uuteen luonnonsuojelulakiin on lisäksi ehdotettu säännöksiä saamelaisten oikeuksien nykyistä vahvemmaksi huomioon ottamiseksi.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/77913962-2370-4bc4-a33a-3b741a8ffe2b
visma sign
www.vismasign.com

Malminetsintä olisi kuitenkin muiden edellytysten täyttyessä jatkossakin mahdollista sekä valtion muilla luonnonsuojelualueilla (tietyin edellytyksin) että suojelualueiden ulkopuolella. Ehdotettavan luonnonsuojelulain siirtymäsäännöksen nojalla ennen lain voimaantuloa saavutetut oikeudet jäisivät voimaan, joten lakiehdotuksella ei olisi vaikutusta ennen lain voimaantuloa myönnettyihin malminetsintälupiin.

Kaivoslaki 621/2011 käy tällä hetkellä läpi revidointi- ja uudistamisprosessia. Uudistuksessa on kuultu laajasti sidosryhmiä ja lainvalmistelu tehdään tutkittuun tietoon pohjautuen. Virkamiesvalmistelua tukemaan on asetettu laaja-alainen eri näkökulmia kattava työryhmä, joka on arvioinut lainsäädäntömuutosten tarpeen ja tarvittavat muutokset. Lakimuutos annettiin eduskunnalle 8.9.2022. Tämän myötä malminetsintään ja kaivostoimintaan asetettavia rajoituksia on tarkennettu käsittelyssä.

Geologian tutkimuskeskus katsoo, että kaivostoiminnan ympäristövaikutuksia säädellään kattavasti useiden lakien ja asetusten kautta, ja ympäristöluvassa määritetään toiminnalle reunaehdot, joiden tavoitteena on ehkäistä toiminnan pysyvät haitalliset ympäristövaikutukset. Myös malminetsinnän ympäristövaikutuksia säädellään nykylainsäädännön ja parhaiden käytäntöjen vaatimusten mukaisesti. Malminetsinnälle on esim. määritelty erilliset ohjeet, kun toimitaan suojelualueilla, saamelaisten kotiseutualueella tai poronhoitoalueella (TEM opas: Malminetsintä suojelualueilla, saamelaisten kotiseutualueella ja poronhoitoalueella; sekä Kaivosteollisuus ry:n Malminetsintäopas 2021)

Lisäksi Geologian tutkimuskeskus toteaa, että kansalaisaloitteessa esitetyssä lakialoitteessa ehdotetut uudet malminetsinnältä ja kaivostoiminnalta kokonaan kielletyt alueet (kohdat 1-11) kattaisivat huomattavan osan Suomen pinta-alasta ja siten rajoittaisivat merkittävästi malminetsinnän ja kaivosteollisuuden toimintamahdollisuuksia Suomessa. Malmietsintä johtaa harvoin kaivostoimintaan. Vain noin 1/1000 malminetsintähankkeesta johtaa merkittävän esiintymän löytymiseen ja mahdollisen kaivoksen perustamiseen (Roscoe 1971, Thomson ja Joyce 1997, Moon ja Evans 2006).

Kaivannaistoiminnan tuottamat mutta vaikeasti löydettävät arvoaineet mahdollistavat vihreän energiasiirtymän toteutumisen ja ovat tärkeitä huoltovarmuuden sekä raaka-aineomavaraisuuden kannalta. Kulutuksen vähentämisen rinnalla tarvitaan uusia raaka-ainevarantoja sekä sekundääri- että primäärilähteistä. Vastuullista tuotantoa tulee edistää lähtökohtaisesti koko arvoketjun matkalta, on kyse kotimaisesta tuotannosta tai ulkomaan tuonnista.

Lopuksi

Geologian tutkimuskeskus toteaa, että nykyinen ja valmisteilla oleva lainsäädäntö asettavat malminetsintä- ja kaivostoiminnalle riittäviä reunaehtoja, joiden kautta toimintaa voidaan hallinnoida ja ohjata kestävämmäksi. Nykylainsäädännön kehittäminen tulisi olla etusijalla uuden lainsäädännön lisäämisen sijasta. Mikäli

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/77913962-2370-4bc4-a33a-3b741a8ffe2b
visma sign
www.vismasign.com

kansalaisaloitteessa esitetyn kaltaista lakia alettaisiin valmistella sen ei tulisi johtaa elinkeinojen harjoittamista eriarvoiseen asemaan.

Tämä lausunto on sähköisesti allekirjoitettu.

Geologian tutkimuskeskus

Saku Vuori,

Johtaja, tiede ja innovaatiot

Olli Breilin,

Johtaja, operatiivinen toiminta

VIITTEET:

Moon, C.J., Evans, A.M., 2006. Ore, mineral economics and mineral exploration. In: Moon, C.J., Whateley, M.K.G. and Evans, A.M. (Eds.) Introduction to mineral exploration. 2nd ed. Blackwell Publishing, Hong Kong, pp. 3–18.

Roscoe, W.E. 1971. Probability of an exploration discovery in Canada. CIM Bulletin 3, 134-137.

Thomson, I., Joyce, S. A. 1997. Mineral exploration and the challenge of community relations. On Common Ground Consultants Inc. http://oncommonground.ca/wp-content/downloads/mineral.html.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/77913962-2370-4bc4-a33a-3b741a8ffe2b
visma sign
www.vismasign.com

JAKELU:

Operatiivinen johto

GTK:n kirjaamo

Yksikön päällikkö Asko Käpyaho

Yksikön päällikkö Jouko Nieminen

Ryhmäpäällikkö Mika Posio

Erikoisasiantuntija Toni Eerola

Erikoisasiantuntija Bo Långbacka

Tutkimusprofessori Tommi Kauppila

Johtava asiantuntija Päivi Kauppila

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/77913962-2370-4bc4-a33a-3b741a8ffe2b
visma sign
www.vismasign.com

SIGNATURES **ALLEKIRJOITUKSET** **UNDERSKRIFTER** **SIGNATURER** **UNDERSKRIFTER**

This documents contains 4 pages before this page
Tämä asiakirja sisältää 4 sivua ennen tätä sivua
Detta dokument innehåller 4 sidor före denna sida
Dokumentet inneholder 4 sider før denne siden
Dette dokument indeholder 4 sider før denne side

OLLI KALEVI BREILIN
Geologian tutkimuskeskus, FI02446807, PL 96 (Vuorimiehentie 5), 02151, Espoo
6e39376d-4f58-4fd0-89d7-467e21915a99 - 2022-11-22 11:01:30 UTC +02:00
BankID / MobileID - 06c85ba4-170d-4647-861e-08e5db549276 - FI
Authority to sign - Asemavaltuutus - Ställningsfullmakt - Autoritet til å signere - Myndighed til at underskrive

SAKU KALEVI VUORI
Geologian tutkimuskeskus, FI02446807, PL 96 (Vuorimiehentie 5), 02151, Espoo
c1461698-16c6-4d80-85ca-987c1dc5aa72 - 2022-11-22 11:18:24 UTC +02:00
BankID / MobileID - 7f0200bf-0fa9-4570-aebe-e9cf2fc0e6da - FI
Representative - Nimenkirjoitusoikeus - Firmateckningsrätt - Representant - Repræsentant

authority to sign	asemavaltuutus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende